

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Obdo/25/2022
Identifikačné číslo spisu:	8114209808
Dátum vydania rozhodnutia:	31.05.2023
Meno a priezvisko:	JUDr. Lenka Praženková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2023:8114209808.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Lenky Praženkovej, členiek senátu JUDr. Gabriely Mederovej a Mgr. Sone Pekarčíkovej v spore žalobcu Ing. Július Lapdavský Deštrukprojekt, Rožňava, Zakarpatská 1901/6, IČO: 32 996 187, zastúpeného advokátskou kanceláriou Advokátska kancelária FELŠÖCI & Partners, s.r.o., Bratislava, Bajkalská 31, proti žalovanému obchodnej spoločnosti PKB invest, s. r. o., Prešov, Jilemnického 4, IČO: 36 461 733, zastúpeného advokátskou kanceláriou PETRÁN A PARTNERI ADVOKÁTSKA KANCELÁRIA, s. r. o., Prešov, Puškinova 16, IČO: 36 854 581, o zaplatenie 918 246,28 eura s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Prešov, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 9. júna 2020 č. k. 4Cob/63/2019-1124, takto

rozhodol:

I. Dovolanie o d m i e t a .

II. Žalovanému p r i z n á v a náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu.

Odôvodnenie

1 . Okresný súd Prešov (ďalej aj „súd prvej inštancie“) rozsudkom zo 7. marca 2019 č. k. 21Cb/553/2015-972 napadnutým rozsudkom žalobu žalobcu zamietol a priznal žalovanému voči žalobcovi nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 % s tým, že o výške tejto náhrady rozhodne podľa § 262 ods. 2 CSP súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

2 . Súd prvej inštancie predmet sporu právne posúdil podľa ustanovení § 272 ods. 1, 2 zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej ako „Obchodný zákonník“ alebo „ObZ“), § 387 ods. 1, 2 ObZ, § 388 ods. 1 ObZ, § 391 ods. 1 ObZ, § 392 ods. 1 ObZ, § 397 ObZ, § 536 ods. 1, 2, 3 ObZ, § 546 ods. 1 ObZ, § 547 ods. 1, 2, 3, 4, 5 a 6 ObZ, § 548 ods. 1 ObZ, § 549 ods. 1, 2 ObZ, § 451 ods. 1, 2 ObZ, § 456 ObZ, § 458 ods. 1, 2, a 3 ObZ a § 272 ObZ.

3. Vykonaným dokazovaním mal súd za preukázané, že dňa 20. novembra 2008 uzatvoril žalobca ako zhotoviteľ so žalovaným ako objednávateľom Zmluvu o dielo č. 42-11-18/08, ktorou sa zhotoviteľ zaviazal vyhotoviť dielo: „Stavebné zemné práce podľa priloženého rozpočtu „ďalej len „dielo“ podľa projektovej dokumentácie odsúhlasenej investorom, v súlade s touto zmluvou, právnymi predpismi, technickými normami a odovzdať ho objednávateľovi v mieste stavby podľa čl. I tejto zmluvy, pričom podrobnejší popis diela je uvedený v rozpočte - Príloha č. 1 k tejto zmluve a je jej neoddeliteľnou súčasťou. V Čl. II, bode 2. Sa zhotoviteľ zaviazal vyhotoviť na požiadanie objednávateľa, po vzájomnej dohode, prípadne práce navyše súvisiace s realizáciou diela. V Čl. IV si zmluvné strany dohodli cenu diela 3.072.248,94 eura. Zmluvné strany sa dohodli, že cena za zhotovenie diela bude zo strany objednávateľa platená na základe mesačných faktúr vystavených ku poslednému dňu v mesiaci s tým, že lehota splatnosti všetkých faktúr vystavených podľa predmetnej zmluvy je do 30 dní od ich doručenia. V Čl. XII, bode 1. sa zmluvné strany dohodli, že zmeny alebo doplnky tejto zmluvy je možné urobiť len na základe vzájomnej dohody zmluvných strán, a to písomným dodatkom k zmluve. Zmluvné strany uzatvorili dva dodatky k predmetnej Zmluve o dielo č.42-11-18/08, a to dňa 26. novembra 2008 Dodatok č. 1 predmetom, ktorého je vykonanie stavebných prác - zemné práce, súvisiace so zariadením staveniska na stavbe „Priemyselná zóna Rožňava“ v súlade s cenovou ponukou zhotoviteľa a Dodatok č. 3, predmetom ktorého je vykonanie stavebných prác - zemné práce, súvisiace s vykonaním prác navyše na stavbe: „ Priemyselná zóna Rožňava“ v súlade s cenovou ponukou zhotoviteľa. V priebehu dokazovania predložil žalobca aj Dodatok č. 2 k predmetnej zmluve o dielo, ten však nebol platne uzatvorený, keďže ho žalovaný nepodpísal. Bol podpísaný iba žalobcom. Zdôraznil, že navyše práce, ktorých odplata je predmetom tohto konania neboli poňaté do žiadneho z vyššie uvedených dodatkov.

4. Žalobca si žalobou voči žalovanému uplatnil nárok na zaplatenie sumy 918.246,28 eura, ktorú vyúčtoval faktúrou č. 1110138 zo dňa 6. októbra 2011 splatnou zo dňa 5. novembra 2011. Touto faktúrou vyúčtoval žalobca žalovanému hodnotu údajných navyše prác súvisiacich s realizáciou diela podľa Zmluvy o dielo č. 42-11-18/08 zo dňa 20. novembra 2008. Malo sa konkrétne jednať o vývoz navyše materiálu - zeminy. Žalobca mal tento navyše materiál - zeminu vyviešť. Ako dôkazy preukazujúce túto skutočnosť predložil žalobca Odovzdávajúci protokol zo dňa 8. mája 2010 a súpis vykonaných prác zo dňa 6. októbra 2011. Odovzdávajúci protokol zo dňa 8. mája 2010 nepovažoval súd prvej inštancie za dôkaz, ktorý potvrdzuje, že žalobca vyviezol pre žalovaného navyše zeminu v určitom množstve a zároveň konštatoval, že navyše práce sú v ňom zaznamenané len veľmi všeobecne poznámkou, že „Dôvody pre nedodržanie pôvodného termínu v zmluve o dielo, bol jednak zmenou situácie na stavbe (viď H.T.Ú), ako aj mnoho zmien napr.: zmeny pri výkopových prácach, čerpanie vody,...“Teda bez konkrétnych údajov o vývoze navyše zeminy a jej množstve. Do tohto protokolu nebola ani pojatá hodnota navyše prác, ktoré boli fakturované faktúrou č. 1110138. Nebolo jednoznačne a nespochybniteľne uvedené, že „zmenou situácie“ sú práce navyše, ktoré sú predmetom tohto konania, bol len uvedený odkaz na zmluvu a Dodatok č. 1. Súd ma za to, že tou „zmenou situácie“ sú práce navyše oproti pôvodnej zmluve, ktoré boli zazmluvnené v Dodatku č. 1. Ohľadne súpisu vykonaných prác zo 06. októbra 2011 bola konštatovaná tiež absencia podpisu žalovaného ako objednávateľa. Preto nemohol byť priamym dôkazom, že sa zrealizovalo plnenie fakturované vo faktúre č. 1110138. Navyše sa týkal prác za 02/2009, čo samo o sebe tiež spochybňuje jeho dôveryhodnosť. Ani z predložených vážnych lístkov týkajúcich sa vývozu zeminy založených do spisu (posledný z 8. februára 2010) nebolo možné zistiť, či ide o vývoz zeminy, ktorej objem predpokladala pôvodne uzatvorená zmluva, alebo sa týka zeminy, ktorej potreba vývozu vznikla navyše. Podľa súdu prvej inštancie žalobca jednoznačne nepreukázal, že vykonal navyše práce, ktorých hodnotu žalovanému vyúčtoval faktúrou č. 1110138.

5. Ďalším vážnym dôvodom pre zamietnutie žaloby bola podľa súdu prvej inštancie skutočnosť, že žalobca sa pôvodne domáhal zaplatenia žalovanej sumy titulom bezdôvodného obohatenia, ktoré malo spočívať v hodnote prác nad rámec zmluvy vykonaných v mesiaci február 2009. Súd súhlasil s názorom žalovaného, že v tomto prípade nie je naplnená žiadna zo skutkových podstát bezdôvodného obohatenia, keďže všetky práce, ktoré žalobca na stavbe vykonal, museli súvisieť s písomne uzatvorenou zmluvou v znení jej dodatkov. Aj keby súd vychádzal z predpokladu, že žalobca navyše práce vykonal (čo však v priebehu dokazovania nepreukázal), nešlo by o plnenie bez právneho dôvodu, ale o plnenie na základe zmluvy, pri ktorom neboli splnené podmienky na úhradu týchto prác. Medzi

žalobcom a žalovaným bola totiž uzavretá písomná zmluva, ktorej zmeny a doplnky bolo možné urobiť len na základe vzájomnej dohody zmluvných strán, a to písomným dodatkom k zmluve, a ktorá spolu s uzavretými dodatkami predstavovala dohodu o pevnej cene diela. Taktiež bolo medzi stranami dohodnuté, že prípadné práce navyše musia byť pred ich realizáciou obojstranne odsúhlasené, a to tak ich rozsah ako aj ich vplyv na cenu diela. Žalobca súhlas žalovaného s navýšením prác, a teda aj s navýšením ceny diela nepreukázal. Na vznik nároku žalobcu na zvýšenú cenu diela v prípade jeho rozšírenia je nevyhnutá predchádzajúca dohoda žalobcu a žalovaného o rozšírení diela, alebo o jeho kvantitatívnej zmene, teda dohoda o zmene zmluvy. Žalobca súdu nepredložil písomný dodatok k zmluve, na základe ktorého by bolo medzi stranami dohodnuté, že žalobcovi vznikol nárok na zaplatenie prác navyše v hodnote žalovaného nároku. Ak sa účastníci zmluvy nedohodli na rozšírení alebo zmene predmetu diela alebo na výkonoch vo väčšom rozsahu ako predpokladala pôvodná zmluva, neprichádza do úvahy, aby žalobca mohol uplatniť nárok na základe bezdôvodného obohatenia, pretože v prípade, keď zhotoviteľ vykonal práce navyše bez dohody o zmene zmluvy, v ktorej bola dohodnutá pevná cena diela, náklady na tieto práce navyše znáša sám zhotoviteľ. Žalobca v priebehu dokazovania zmenil právnu kvalifikáciu nároku z bezdôvodného obohatenia na nárok z konkludentne uzatvorenej zmluvy, avšak uzatvorenie akejkoľvek konkludentnej zmluvy v súvislosti s akýmkoľvek prácami na predmetnej stavbe je vylúčené s poukazom na čl. II bod 2. v spojení s čl. XII bod 1 zmluvy o dielo.

6. Ďalej súd prvej inštancie konštatoval, že ak by aj bolo pripustené, že práce navyše, ktoré súvisia s predmetom tohto konania boli skutočne vykonané a boli vykonané v súlade s písomne uzatvorenou zmluvou v období 02/2009 až 08. februára 2010 (posledný žalobcom doložený vážny listok), tak odplata za tieto práce mala byť fakturovaná mesačne ku koncu mesiaca s 30-dňovou lehotou splatnosti. Odplata za posledné práce by tak bola splatná 30. marca 2010. Žalobca však podal žalobu na súde až 03. apríla 2014, teda po uplynutí 4-ročnej premĺčacej doby. Aj za situácie, že práce navyše, ktoré súvisia s predmetom tohto konania boli skutočne vykonané a boli vykonané na základe ústnej alebo konkludentnej zmluvy v období 02/2009 až 08. februára 2010 (posledný žalobcom doložený vážny listok), tak odplata za tieto práce mala byť fakturovaná bezprostredne po ich vykonaní (nárok na odplatu za vykonané práce v takom prípade vzniká momentom ich vykonania). Odplata za posledné práce tak mala byť splatná 08. februára 2010. Žalobca však podal žalobu na súde až 03. apríla 2014, teda v tomto prípade tiež až po uplynutí 4-ročnej premĺčacej doby. Súd zdôraznil, že predmetom tohto konania bol len nárok za práce vykonané v mesiaci február 2009, a to len z titulu bezdôvodného obohatenia. Nárok na zaplatenie hodnoty iných prác, teda vykonaných v inom období, alebo nárok na zaplatenie hodnoty prác za mesiac február 2009, prípadne prác vykonaných v inom období z iného právneho titulu ako titulom nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia, napríklad titulom ceny prác vykonaných na základe ústnej alebo konkludentnej zmluvy o dielo, nebol predmetom tohto konania, keďže žalobca v tomto smere nepožiadaval o zmenu žaloby v zmysle ust. § 140 CSP, takže takýto nárok ani súd nemohol žalobcovi voči žalovanému priznať. S poukazom na všetky vyššie uvedené skutočnosti súd žalobu žalobcu ako nedôvodnú zamietol.

7. Súd prvej inštancie zamietol návrh žalobcu na vypočutie svedkyne Ing. P., ktorá mala byť vypočutá k okolnostiam, či mal žalovaný zaplatené zo strany mesta Rožňava, keďže táto skutočnosť nebola podstatná pre rozhodnutie súdu o žalobcovom nároku. Rovnako súd zamietol aj návrhy žalobcu na doplnenie dokazovania výsluchom svedkov, a to Ing. W. F., C.. U. B., C. Y., C.. V. V., C.. R. M., U. V., X. V., U. Y. a opätovného výsluchu štatutárneho zástupcu žalovaného PhDr. Jána Bynca, keďže mal za to, že vzhľadom na predbežné právne posúdenie veci a námietku premĺčania vznesenú opakovane zo strany právneho zástupcu žalovaného by boli výsluchy svedkov a opakovaný výsluch štatutárneho zástupcu žalovaného nehospodárne, keďže by aj tak nezmenili rozhodnutie súdu.

8. Na odvolanie žalobcu Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom č. k. 4Cob/63/2019-1124 z 9. júna 2020 prvým výrokom zamietol návrh žalobcu na zmenu strany sporu na strane žalobcu, druhým výrokom potvrdil rozsudok a tretím výrokom priznal žalovanému proti žalobcovi nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %.

9. Odvolací súd žalobcom predložený procesný návrh na pripustenie zmeny žalobcu zamietol. Svoje

rozhodnutie dôvodil tým, že zo strany žalobcu žalobca došlo k zneužitiu inštitútu zmeny žaloby v nepoctivej pohľadke s cieľom zbaviť sa zodpovednosti za prípadnú náhradu trov konania.

10. Ohľadne vecného posúdenia merita veci odvolací súd primárne konštatoval, že súd prvej inštalácie v predmetnom spore vykonal potrebné dokazovanie, na základe ktorého dospel k správnym skutkovým zisteniam a z týchto vyvodil aj správny právny záver. Odvolací súd sa v celom rozsahu stotožnil s výstižným a vyčerpávajúcim odôvodnením prvoinstančného rozhodnutia, na ktoré odkázal a na zdôraznenie jeho správnosti uviedol aj ďalšie dôvody.

11. Mal za to, že v konaní bolo preukázané, že žalobca neunesol bremeno dokazovania ohľadne tvrdenia odôvodňujúceho uplatnenie jeho nároku založeného na uzavretí ústnej dohody so žalovaným s predmetom plnenia, ktorý je vecou toho konania, keďže na druhej strane bolo v konaní preukázané, že medzi žalobcom a žalovaným existoval dlhodobý obchodnoprávny vzťah, obsahom ktorého bola aj písomná dohoda o vykonaní stavebných prác - zemných prác navyše na stavbe „P. K. E.“ (Dodatok č. 3 k zmluve č. 42-11-18/08), ktorých zaplataenie nie je predmetom tohto sporu. Opieral sa pritom o znenie čl. II bod 2 zmluvy o dielo v spojení s Dodatkom č. 2 k zmluve, ktorý doložil ako listinný dôkaz, avšak bez podpisu žalovaného, ktoré je v rozpore s ustanovením Zmluvy o dielo spočívajúceho v tom, že „doplňky tejto zmluvy je možné urobiť len na základe vzájomnej dohody zmluvných strán, a to písomným dodatkom k zmluve“. Rovnako sa stotožnil so záverom súdu prvej inštalácie ohľadne neprihliadnutia na Odovzdávajúci protokol zo 17. mája 2010, ktorý nepotvrdil, že žalobca vyviezol pre žalovaného viac materiálu, než mal zazmluvnené. Tiež bolo konštatované, že na súpise vykonaných prác zo 06. októbra 2011 chýba podpis žalovaného ako objednávateľa, preto nemôže byť priamym dôkazom toho, že sa zrealizovalo plnenie fakturované faktúrou č. 1110138 s odôvodnením, že sa týka navyše prác za 02/2009, čo samo o sebe spochybňuje jeho dôveryhodnosť. Zhodnotil, že je ťažko uveriteľné, že práce vykonané vo februári 2009 by fakturoval žalobca v októbri 2011, teda takmer 8 mesiacov po ich realizácii, pokiaľ v zmluve o dielo si strany sporu dohodli v čl. V bod 1 platenie faktúr mesačne k poslednému dňu v mesiaci podľa skutočne vykonaných prác. Pre svoj postup žalobca nepredložil súdu žiadnu logickú argumentáciu. Jeho tvrdenie vyvracia aj samotné znenie Zápisu o odovzdaní a prevzatí stavby alebo jej časti zo 17.05.2010, v zmysle ktorého „vzájomné vzťahy sa vykonávajú vysporiadaním finančného záväzku odberateľa voči dodávateľovi konečnou faktúrou do 31.05.2010.“ Termín úplného vyprázdnenia staveniska bol určený na 05.06.2010. Predložené vážne listky týkajúce sa vývozu zeminy nie sú dôkazom, že ide o vývoz zeminy, ktorej objem predpokladala pôvodne uzatvorená zmluva, alebo sa týkajú zeminy, ktorej potreba vývozu vznikla navyše podľa uzavretého dodatku. Odvolacie námietky žalobcu spočívajúce v ústnej dohode o realizácii prác navyše, resp. vo vykonaní prác vo väčšom rozsahu v súlade s pôvodnou zmluvou, ktorých cena je predmetom tohto konania preto neboli posúdené ako dôvodné.

12. Odvoláciu námietku spočívajúcu v aplikácii § 549 ods. 2 ObZ odvolací súd posúdil vo vzťahu k žalobcom uplatnenému nároku ako nedôvodnú. Z obsahu spisu mal preukázané, že aplikáciu ustanovenia § 549 Obchodného zákonníka v prejednávanej veci priamo vylučujú konkrétne ustanovenia zmluvy uzatvorenej medzi žalobcom a žalovaným. Mal za to, že z dodatku č. 1 a č. 3 k zmluve vyplynulo, že pri zmene pôvodnej zmluvy si strany sporu dohodli cenu za väčší rozsah prác. Za situácie, že žalobcom nebolo preukázané vykonanie prác mimo písomných dohôd, neexistoval racionálny dôvod pre použitie citovaného ustanovenia. Ďalej zdôraznil, že v konaní bolo nesporne preukázané, že k uzavretiu zmluvy o dielo došlo písomnou formou a zmluvné strany si vymienili vykonať zmenu alebo dodatok zmluvy písomne (čl. XII bod 1 zmluvy). V súlade s prejavom ich vôle boli uzavreté dodatky č. 1 a 3, ktoré obsahovali aj dojednanie ceny prác, ktoré boli predmetom týchto dodatkov. Je preto vylúčená aplikácia ustanovenia § 549 Obchodného zákonníka, ktorú aplikáciu žalobca vo vzťahu k predmetu konania presadzoval. K prevzatí vykonaného diela žalovaným došlo, žalobca za vykonanú prácu vystavil faktúry, ktoré boli žalovanému riadne doručené, tento ich výšku nenamietal, čím prejavil súhlas s fakturovanou cenou a túto aj zaplatil. Vzhľadom na vyššie uvedené, odvolacie námietky žalobcu spočívajúce v ústnej dohode o realizácii prác, ktoré sú predmetom tohto konania preto neboli posúdené ako dôvodné.

13. Odvolací súd nezohľadnil ani odvolaciu námietku žalobcu spočívajúcu v nesplnení procesných podmienok spočívajúcich v tom, že mu nebolo doručené vyjadrenie žalovaného s dôkazmi z 18. októbra 2018 pred pojednávaním nariadeným na 22. januára 2019. Dospel k záveru, že táto skutočnosť nebola rozhodujúcou, pre ktorú by súd nemohol konať a rozhodnúť, a teda takýmto postupom nebolo porušené právo žalobcu na spravodlivý proces. Žalobcovi bolo následne doručené vyjadrenie žalovaného z 03. marca 2019, pričom z obsahu zápisnice z pojednávania zo 07. marca 2019 vyplynulo, že žalobca sa vyjadril ku všetkým podstatným skutočnostiam tvrdným žalovaným v podaní z 18. októbra 2018. Čo sa týka odvolacej námietky žalobcu ohľadne nevykonania ním navrhnutých dôkazov a otázky vo veci nepremlčania jeho uplatneného nároku sa odvolací súd v plnom rozsahu stotožnil so záverom súdu prvej inštancie. Na doplnenie uviedol, že v prípade práv vymáhateľných súdnou cestou sa začiatok premlčacej doby viaže na moment splatnosti záväzku, teda kedy sa stáva vynúiteľným a teda právo je realizovateľné prostredníctvom žaloby. Toto právo sa posudzuje objektívne, neviaže sa na subjektívnu možnosť právo uplatniť oprávnenou osobou. Preto súd prvej inštancie rozhodol správne, keď žalobu aj z tohto dôvodu zamietol.

14. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca (ďalej aj ako „dovolateľ“) dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzoval z § 420 písm. f) CSP, že súdy mu nesprávnym procesným postupom znemožnili, aby uskutočňovali jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, pričom túto vadu videl ohľadne

a/ nedoručenia vyjadrenia žalovaného zo dňa 18. októbra 2018,

b/ nedostatočného odôvodnenia súdov nižšej inštancie vo vzťahu k nevykonaniu resp. nezaobráním sa ním predložených dôkazov (stavebné denníky, potvrdenie Mesta Rožňava, zápis o odovzdaní a prevzatí stavby, dôkaz o vykonaní prác),

c/ nevyjadrenia sa k skutočnosti, prečo použitie § 549 OBZ v danom prípade nie je možné a nevyjadrenie sa k inému obdobnému rozhodnutiu Krajského súdu v Bratislave vychádzajúceho z opačného názoru, ktorý prijal záver o uzavretí ústnej zmluvy o dielo za použitia § 549 ods. 2 ObZ,

d/ záveru súdov o tom, že ak zhotoviteľ vykonal práce navyše bez dohody o zmene zmluvy o dielo, v ktorej bola dohodnutá pevná cena, náklady na tieto práce znáša sám zhotoviteľ,

e/ záveru súdov o tom, že keďže zmluva o dielo vylučovala úhradu za práce navyše bez podpisu dodatku, žalobcovi za nich úhrada nepatrí, je podľa dovolateľa neudržateľný a nepreskúmateľný,

f/ nedostatočného a nelogického vyhodnotenia tvrdenia žalobcu týkajúceho sa uzavretia ústnej zmluvy o dielo, na ktorého podklade vznikol žalovaný nárok,

g/ záveru súdov o tom, že predmetom konania boli práce za február 2009 z titulu bezdôvodného obohatenia, pretože predložená faktúra mala iba chybu v písaní,

h/ záveru súdov nižšej inštancie o tom, že nárok žalobcu je premlčaný,

i/ záveru odvolacieho súdu spočívajúceho v tom, že ak žalobca nepožiadaval o zmenu žaloby, nebolo možné rozhodnúť o novom nároku žalobcu resp. mu ho priznať bez toho aby tomu predchádzal návrh na zmenu žaloby. Dovolateľ argumentoval tým, že odvolací súd sa ohľadne daného nezaoberal jeho tvrdením spočívajúceho v tom, že on ako žalobca nikdy netvrdil, že jeho nárok na zaplatenie predmetnej faktúry vychádza z titulu bezdôvodného obohatenia. Uviedol, že právnym titulom domáhania sa jeho nároku bola ústne uzavretá zmluva o dielo, ktorá bola rozšírením pôvodne uzavretej písomnej zmluvy o dielo, ktorej náležitosti boli súdu preukázané. Mal za to, že odvolací súd uvedené nijako nezhodnotil, že žalobca sa od počiatku domáhal zaplatenia jedinej faktúry č. 1110138 zo dňa 6.10.2011, ktorá je od počiatku predmetom tohto konania, a ktorá sa týkala vývozu zeminy navyše v projekte Priemyselného parku Rožňava. Nakoľko nikdy skutkovo nenechal podklad žaloby, nebolo podľa neho potrebné v konaní žiadať o zmenu žaloby,

j/ nevyhovenia návrhu na zmenu žalobcu odvolacím súdom argumentujúc tým, že žalobca prejavil vôľu nebyť žalobcom zároveň poukazujúc na splnené podmienky potrebné na rozhodnutie o vstupe do konania namiesto žalobcu. Dôvodil tým, že sa jedná o procesné rozhodnutie bez presahu do merita veci, ktoré podľa neho svojim charakterom nepripúšťa hodnotenie aj iných kritérií.

15. Žalobca tiež navrhol, aby dovolací súd postupoval podľa § 444 ods. 1 CSP a rozhodol o odklade vykonateľnosti rozhodnutí súdov nižšej inštancie bez uvedenia konkrétneho dôvodu. Na základe vyššie uvedeného dovolateľ navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky zrušil rozsudok odvolacieho súdu

ako aj rozsudok súdu prvej inštancie a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

16. K dovolaniu žalobcu sa vyjadril žalovaný, ktorý považuje žalobcom podané dovolanie za nedôvodné. Podľa neho dovolateľ vyjadruje paušálny nesúhlas s kvalitou interpretácie dôkazov a aplikáciou právnych noriem súdmi, čo bez ďalšieho nie je spôsobilé naplniť prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP. Napadnuté rozhodnutie považuje za zrozumiteľné, zákonné a vyčerpávajúco odôvodnené.

17. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolačný súd“) po zistení, že dovolanie bolo podané včas (§ 427 CSP) a oprávnenou osobou (§ 424 CSP), zastúpenou v dovolacom konaní v zmysle § 429 ods. 1 CSP skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania, pričom dospel k záveru, že dovolanie je potrebné odmietnuť, pretože nie je prípustné.

18. Podľa § 420 písm. f) CSP, dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

19. Podľa § 431 ods. 1, 2 CSP, dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení. Dovolačný dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie v čom spočíva táto vada.

20. Dovolanie je mimoriadnym opravným prostriedkom, ktorým je možné napadnúť rozhodnutie odvolacieho súdu pri splnení zákonom stanovených predpokladov a podmienok. Z hľadiska posúdenia prípustnosti dovolania je podstatné správne vymedzenie dovolacích dôvodov spôsobom upraveným v zákone (§ 431 až § 435 CSP), a to v nadväznosti na konkrétne, dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu. Pokiaľ nie sú splnené procesné podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania, nemožno dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu podrobiť vecnému preskúmaniu v dovolacom konaní.

21. Úspešné uplatnenie dovolania je vždy nevyhnutne podmienené primárnym záverom dovolacieho súdu o prípustnosti dovolania a až následným sekundárnym záverom týkajúcim sa jeho dôvodnosti. Z vyššie citovaných zákonných ustanovení upravujúcich otázku prípustnosti dovolania je zrejmé, že na to, aby sa dovolačný súd mohol zaoberať vecným prejednaním dovolania, musia byť splnené podmienky prípustnosti dovolania vyplývajúce z ust. § 420 alebo § 421 CSP, a tiež podmienky dovolacieho konania, t. j. aby (okrem iného) dovolanie bolo odôvodnené dovolacími dôvodmi, aby išlo o prípustné dovolacie dôvody, a aby tieto dôvody boli vymedzené spôsobom uvedeným v ust. § 431 až § 435 CSP.

22. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP možno zahrnúť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia (nielen na uvedenie „aspoň nejakých“ dôvodov, ale dostatočných argumentov reagujúcich na relevantné námietky odvolateľa zrozumiteľným a presvedčivým spôsobom, pričom k naplneniu tohto dovolacieho dôvodu nedochádza len úplnou absenciou odôvodnenia, ale aj jeho nedostatočnosťou alebo nezrozumiteľnosťou, či svojvoľnosťou - vid' napr. II US 419/2021), na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti). V súvislostiach vymedzenia prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP je kľúčovým pre posúdenie prípustnosti dovolania v zmysle judikatúry ústavného súdu však iný pojem ako procesný postup, a to „právo na spravodlivý proces“ so všetkými jeho obsahovými atribútmi a garanciami v zmysle judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva a ústavného súdu. Všeobecné súdy teda pri výklade a aplikácii aj

procesných právnych noriem musia uprednostniť vždy ten z rôznych do úvahy prichádzajúcich výkladov, ktorý je priaznivejší, ústretovejší a zabezpečujúci plnohodnotnejšiu realizáciu práv pre stranu sporu. Jednotlivec sa totiž obracia na súd s požiadavkou o poskytnutie súdnej ochrany jeho ohrozenému alebo porušenému právu s dôverou, že táto ochrana bude poskytnutá spravodlivo a v súlade s právnym poriadkom vrátane európskej úrovne štandardov ochrany ľudských práv (II. ÚS 419/2021). Pod pojmom „nesprávny procesný postup“, ktorý odôvodňuje prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP v zmysle vyššie uvedenej aktuálnej judikatúry ústavného súdu možno rozumieť faktickú činnosť alebo nečinnosť súdu, procedúru prejednávania veci (to, ako súd viedol spor), znemožňujúcu strane sporu plnohodnotnú realizáciu jej procesných oprávnení, mariacu možnosť jej aktívnej účasti na konaní, ale aj absenciu odôvodnenia súdneho rozhodnutia, jeho nedostatočnosť, nezrozumiteľnosť, nepresvedčivosť, či svojvoľnosť, nezabezpečujúcu všetky atribúty a garancie spravodlivej súdnej ochrany. Nemožno totiž oddeľovať procesný postup súdu a rozhodnutie, ktoré je jeho sumárom a výsledkom, pretože celý faktický procesný postup súdu a naň nadväzujúci myšlienkový pochod hodnotenia skutkového stavu a jeho subsumovania pod relevantnú právnu normu je stelesnený v odôvodnení rozhodnutia súdu a práve cez odôvodnenie rozhodnutia musí byť preskúmateľný (pozri aj nález ústavného súdu č. k. II. ÚS 120/2020 z 21. januára 2021, body 37 až 41).

23. Dovolací súd považuje za potrebné poukázať na čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ktorý zaručuje právo na spravodlivé súdne konanie, ale neustanovuje žiadne pravidlá pre prípustnosť dôkazov alebo spôsob, akým majú byť posúdené. Význam dôkazov a potrebnosť ich vykonania sú otázky, ktorých posúdenie je v zásade v právomoci orgánu, ktorý rozhoduje o merite veci. Z uvedeného vyplýva, že právomoc konať o veci, ktorej sa návrh týka, v sebe zahŕňa právomoc posúdiť to, či a aké dôkazy na zistenie skutkového stavu sú potrebné (I. ÚS 52/03).

24. Dovolací súd sa najprv zaoberal dovolacou námietkou týkajúcej sa namietaného nedostatočného odôvodnenia súdov nižšej inštancie vo vzťahu k nevykonaniu, resp. nezaobráním sa žalobcom predložených dôkazov (stavebné denníky, potvrdenie Mesta Rožňava, zápis o odovzdaní a prevzatí stavby, dôkaz o vykonaní prác).

24. 1. Vo vzťahu k namietanej nepreskúmateľnosti dovolaním napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu, ako aj rozhodnutia súdu prvej inštancie pre nedostatok ich odôvodnenia, dovolací súd pripomína, že štruktúra práva na odôvodnenie súdneho rozhodnutia je rámcovo upravená v § 220 ods. 2 CSP, pričom táto norma sa uplatňuje aj v odvolacom konaní (§ 378 ods. 1 CSP). Z odôvodnenia súdneho rozhodnutia musí vyplývať vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. Všeobecný súd by mal vo svojej argumentácii, obsiahnutej v odôvodnení svojho rozhodnutia dbať tiež na jeho celkovú presvedčivosť. Odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu navyše musí byť aj dostatočným podkladom pre uskutočnenie prieskumu v dovolacom konaní. Dovolací súd konštatuje, že odôvodnenie dovolaním napadnutého rozsudku odvolacieho súdu má podľa názoru odvolacieho súdu všetky zákonom vyžadované náležitosti v zmysle § 393 CSP. Dovolací súd upozorňuje, že konanie pred súdom prvej inštancie a pred odvolacím súdom tvorí jeden celok. V nadväznosti na uvedené dovolací súd uvádza, že za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f) CSP nemožno považovať to, že odvolací súd svoje rozhodnutie neodôvodnil podľa predstáv dovolateľa, ale len to, že ho neodôvodnil objektívne uspokojivým spôsobom, čo nie je tento prípad. Tak isto odvolací súd nemusí dať v odôvodnení svojho rozhodnutia odpoveď na všetky odvolacie námietky uvedené v odvolaní, ale len na tie, ktoré majú pre rozhodnutie o odvolaní podstatný význam, ktoré zostali sporné alebo na ktoré považuje odvolací súd za nevyhnutné dať odpoveď z hľadiska doplnenia dôvodov rozhodnutia súdu prvej inštancie, ktoré je predmetom skúmania v odvolacom konaní (II. ÚS 78/05).

24.2. Z odôvodnení súdov nižšej inštancie vyplýva, že v konaní bolo preukázané, že medzi žalobcom a žalovaným existoval dlhodobý obchodnoprávny vzťah, obsahom ktorého bola aj písomná dohoda o vykonaní stavebných prác - zemných prác navyše na stavbe „P. K. E.“ (Dodatok č. 3 k zmluve č. 42-11-18/08), ktorých zaplatenie nie je predmetom tohto sporu. Žalobca žalovaný nárok dôvodil tvrdením o ústne uzavretej dohode so žalovaným s týmto predmetom plnenia. Opieral sa pritom o znenie čl. II bod

2 zmluvy o dielo v spojení s Dodatkom č. 2 k zmluve, ktorý ako listinný dôkaz v konaní predložil, avšak ktorý nebol žalovaným podpísaný. Zo znenia čl. XII bod 1 zmluvy o dielo vyplynulo, že „doplnky tejto zmluvy je možné urobiť len na základe vzájomnej dohody zmluvných strán, a to písomným dodatkom k zmluve“. Súd prvej inštancie dospel k záveru, že vykonanie rozsahu prác, ktorých zaplata sa žalobca v predmetnom konaní domáha, nepreukázal. Odovzdávajúci protokol zo 17. mája 2010 nepotvrdil, že žalobca vyviezol pre žalovaného viac materiálu, než mal zazmluvnené. Súpis vykonaných prác zo 06. októbra 2011 súd prvej inštancie nevzal do úvahy ako priamy z dôvodu absencie podpisu žalovaného ako objednávateľa v dôsledku čoho nebolo preukázané, že sa zrealizovalo plnenie fakturované faktúrou č. 1110138, ktorá sa navyše týkala prác za 02/2009, čo samo o sebe spochybnilo jeho dôveryhodnosť ako dôkazu. Zhodnotil, že bolo ťažko uveriteľné, že práce vykonané vo februári 2009 by fakturoval žalobca v októbri 2011, teda takmer 8 mesiacov po ich realizácii, pokiaľ v zmluve o dielo si strany sporu dohodli v čl. V bod 1 platenie faktúr mesačne k poslednému dňu v mesiaci podľa skutočne vykonaných prác. Pre svoj postup žalobca nepredložil súdu žiadnu logickú argumentáciu. Jeho tvrdenie bolo podľa súdu prvej inštancie vyvrátené aj samotným znením Zápisu o odovzdaní a prevzatí stavby alebo jej časti zo 17. mája 2010, v zmysle ktorého „vzájomné vzťahy sa vykonajú vysporiadaním finančného záväzku odberateľa voči dodávateľovi konečnou faktúrou do 31. mája 2010.“ Termín úplného vyprázdnenia staveniska bol určený na 05. júna 2010. Predložené vážne listky týkajúce sa vývozu zeminy neboli podľa súdu prvej inštancie dôkazom, že ide o vývoz zeminy, ktorej objem predpokladala pôvodne uzatvorená zmluva, alebo sa týkajú zeminy, ktorej potreba vývozu vznikla naviac podľa uzavretého dodatku.

24.3. Ďalej z obsahu rozhodnutia súdu prvej inštancie vyplýva, že v dôsledku vykonaného dokazovania súd prvej inštancie zamietol žalobu žalobcu z dôvodu, že žalobca v priebehu dokazovania jednoznačne nepreukázal, že

a/ vykonal naviac práce, ktorých hodnotu žalovanému vyúčtoval faktúrou č. 1110138, keďže z predloženého Dodatku č. 1 a ani z Dodatku č. 3 uzatvorených k predmetnej Zmluve o dielo č. 42-11-18/08, a to dňa 26. novembra 2008 nevyplynulo, že by do ich článkov bola pojatá odpata za práce naviac. Súd nemohol vziať do úvahy ani Dodatok č. 2 predložený žalobcom z dôvodu jeho neplatného uzavretia pre absenciu podpisu žalovaného ako objednávateľa. Žalobcom uplatnený nárok na zaplata sumy 918.246,28 eura, ktorú vyúčtoval faktúrou č. 1110138 zo dňa 6. októbra 2011 splatnou zo dňa 5. novembra 2011, ktorou vyúčtoval žalobca žalovanému hodnotu údajných naviac prác súvisiacich s realizáciou diela podľa Zmluvy o dielo č. 42-11-18/08 zo dňa 20. novembra 2008 nebol podľa záverov súdov prvej inštancie preukázaný ani Odovzdávajúcim protokolom zo dňa 8. mája 2010 a ani súpisom vykonaných prác zo dňa 6. októbra 2011 (viď bod 68. až 71. odôvodnenia súdu prvej inštancie),

b/ žalobca súdu nepredložil písomný dodatok o dielo, na základe ktorého by bolo medzi stranami dohodnuté, že žalobcovi vznikol nárok na zaplata prác naviac v hodnote žalovaného nároku. Ak sa účastníci zmluvy o dielo nedohodli na rozšírení alebo zmene predmetu diela alebo na výkonoch vo väčšom rozsahu ako predpokladala pôvodná zmluva, neprichádza do úvahy, aby žalobca mohol uplatniť nárok na základe bezdôvodného obohatenia, pretože v prípade, keď zhotoviteľ vykonal práce navyše bez dohody o zmene zmluvy o dielo, v ktorej bola dohodnutá pevná cena diela, náklady na tieto práce naviac znáša sám zhotoviteľ (viď bod 71. odôvodnenia súdu prvej inštancie),

c/ z dôvodu premĺčania po pripustení skutočnosti, že práce naviac, ktoré súvisia s predmetom tohto konania boli skutočne vykonané a boli vykonané v súlade s písomne uzatvorenou zmluvou v období februári 2009 až 8. februára 2010 (viď bod 73. odôvodnenia súdu prvej inštancie),

d/ rovnako z dôvodu premĺčania, ak by bolo v priebehu konania preukázané tvrdenie žalobcu spočívajúceho v tom, že práce naviac, ktoré súvisia s predmetom tohto konania boli skutočne vykonané a boli vykonané na základe ústnej alebo nejakej konkludentnej zmluvy o dielo v období februári 2009 až 8. februára 2010 (viď bod 74. odôvodnenia súdu prvej inštancie).

24.4. Z vyššie uvedeného a konkrétne z bodov 68. až 78. odôvodnenia súdu prvej inštancie vyplýva, ktoré dôkazy a skutočnosti súd považoval v prejednávacom prípade za podstatné pre zistenie a následné posúdenie skutkového stavu veci. Základom pre posúdenie uplatneného nároku žalobcu bola písomne uzavretá Zmluva o dielo č. 42-11-18/08, ktorou sa zhotoviteľ zaviazal vyhotoviť dielo: „Stavebné zemné práce podľa priloženého rozpočtu „ďalej len „dielo“ podľa projektovej dokumentácie odsúhlasenej investorom, v súlade s touto zmluvou, právnymi predpismi, technickými normami a odovzdať ho

objednávateľovi v mieste stavby podľa čl. I tejto zmluvy. V Čl. II, bode 2. sa zhotoviteľ zaviazal vyhotoviť na požiadanie objednávateľa, po vzájomnej dohode, prípadne práce navyše súvisiace s realizáciou diela. V Čl. IV si zmluvné strany dohodli cenu diela 3.072.248,94 eura. Zmluvné strany sa dohodli, že cena za zhotovenie diela bude zo strany objednávateľa platená na základe mesačných faktúr vystavených ku poslednému dňu v mesiaci s tým, že lehota splatnosti všetkých faktúr vystavených podľa predmetnej zmluvy je do 30 dní od ich doručenia. V Čl. XII, bode 1. sa zmluvné strany dohodli, že zmeny alebo doplnky tejto zmluvy je možné urobiť len na základe vzájomnej dohody zmluvných strán, a to písomným dodatkom k zmluve. Dovolateľ však na preukázanie svojho uplatneného nároku na zaplatenie sumy 918.246,28 eura, ktorú vyúčtoval faktúrou č. 1110138 zo dňa 6. októbra 2011 splatnou zo dňa 5. novembra 2011 za práce vykonané v mesiaci február 2009, v zmysle ustanovení Zmluvy o dielo nedoložil súdu rozhodujúce dôkazy majúce tým na mysli napr. dohodu žalobcu a žalovaného o rozšírení diela alebo o jeho kvantitatívnej zmene, alebo platne uzatvorený písomný dodatok k Zmluve o dielo, na základe ktorého by bolo medzi stranami dohodnuté, že žalobcovi vznikol nárok na zaplatenie prác navyše v hodnote žalovaného nároku.

24.5. Dovolateľ svoj uplatnený nárok opieral v prevažnej miere o nepriame dôkazy (napr. Odovzdávajúci protokol zo dňa 8. mája 2010, či súpis vykonaných prác zo dňa 6. októbra 2011 a iné listinné dôkazy vymenované v rámci bodu 35. odôvodnenia súdu prvej inštancie), ktoré neboli spôsobilé prebiť dôkaznú silu potrebných dôkazných prostriedkov v podobe podpísaného Dodatku č. 2 alebo dohody preukazujúcej schválenie navýšenia prác zo strany žalovaného), ktoré bolo nutné predložiť zo strany žalobcu na dôveryhodné podloženie a vyvrátenie akýchkoľvek pochybností o ním uplatnenom nároku. Po ich dôkladnom preskúmaní a logickom prepojení s výpoveďami strán konania a navrhnutých svedkov, je zrejmé, že súd prvej inštancie sa nedopustil žiadneho procesného pochybenia, ak zamietol návrh žalobcu na vypočutie svedkyne pani P. a rovnako aj návrh na doplnenie dokazovania, keďže uvedeným sa zaoberal a aj v potrebnom rozsahu odôvodnil (viď bod 77. a 78. odôvodnenia súdu prvej inštancie a bod 55. odôvodnenia súdu druhej inštancie).

24.6. Výššie uvedené odôvodnenie sa vzťahuje aj na námietku žalobcu ohľadne nevykonania, resp. nevyhodnotenia žalobcom predložených dôkazov, a to stavebných denníkov, potvrdenia Mesta Rožňava, zápisu o odovzdaní a prevzatí stavby a dôkazu o vykonaní prác. Ďalej dovolací súd uvádza, že síce z odôvodnenia súdu prvej inštancie a ani z odôvodnenia odvolacieho súdu nevyplýva, že by sa osobitne danými dôkazmi žalobcu zaoberali (zhodnotili ich), avšak na druhej strane je potrebné poznamenať, že súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené stranami sporu, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania (I. ÚS 241/07). Rovnako Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) pripomenul, že súdne rozhodnutia musia v dostatočnej miere uvádzať dôvody, na ktorých sa zakladajú (Garcia Ruiz c. Španielsku z 21. januára 1999). Judikatúra ESLP teda nevyžaduje, aby na každý argument strany bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Georiadis c. Grécko z 29. mája 1997, Higgins c. Francúzsko z 19. februára 1998). Z práva na spravodlivú súdnu ochranu vyplýva aj povinnosť súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a návrhmi na vykonanie dôkazov strán s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (Kraska c. Švajčiarsko z 29. apríla 1993, II. ÚS 410/06). Vzhľadom na závery súdov o premlčaní nároku žalobcu, by osobitné vyhodnotenie týchto dôkazov bolo nadbytočné.

24.7. Dovolací súd poukazuje aj na bod 73. odôvodnenia rozhodnutia súdu prvej inštancie, z ktorého vyplýva, že súd okrem iného posúdil žalobcom uplatnený nárok aj za situácie, že práce navyše, ktoré súvisia s predmetom tohto konania boli skutočne vykonané a boli vykonané v súlade s písomne uzatvorenou zmluvou v období februári 2009 až 8.2.2010 (posledný žalobcom doložený vážny listok), tak odplata za tieto práce mala byť fakturovaná mesačne ku koncu mesiaca s 30 dňovou lehotou splatnosti. Odplata za posledné práce tak mala byť splatná 30.3.2010, žalobca však podal žalobu na súde až dňa 3.4.2014, teda po uplynutí 4-ročnej premlčacej doby. Teda jednoznačne dospel k záveru o premlčaní nároku žalobcu (ak by sa vykonanie prác navyše preukázalo), pre ktorý by jeho žaloba bola taktiež zamietnutá, keďže námietka premlčania bola žalovaným vznesená. K rovnakému záveru by súd

prvej inšancie dospel aj v prípade ak by pripustil, že práce navyiac, ktoré súvisia s predmetom tohto konania boli skutočne vykonané a boli vykonané na základe ústnej alebo nejakej konkludentnej zmluvy o dielo v období februári 2009 až 8.2.2010 (posledný žalobcom doložený vážny listok), tak odplata za tieto práce mala byť fakturovaná bezprostredne po ich vykonaní (nárok na odplatu za vykonané práce v takom prípade vzniká momentom ich vykonania) Odplata za posledné práce tak mala byť splatná 8.2.2010, žalobca však podal žalobu na súde až dňa 3.4.2014, teda v takomto prípade tiež až po uplynutí 4-ročnej premlčacej doby (bod 74. jeho odôvodnenia). Vzhľadom na vyššie uvedené dovolací súd musí konštatovať neopodstatnenosť tejto dovolacej námietky, keďže všetky žalobcom dodatočne navrhované nepriame dôkazy mali smerovať k detailnejšiemu preukázaniu existencie plnenia žalobcu a jeho potreby nad rámec pôvodnej Zmluvy o dielo, pričom nič z toho by nemalo vplyv na začiatok plynutia premlčacej doby vychádzajúci zo skutočností, ktoré v konaní predniesol a dôkazne predložil žalobca, a ktorými je súd viazaný. Súd prvej inšancie posúdil daný prípad na jednej strane z hľadiska unesenia dôkazného bremena žalobcu a na druhej strane v záujme preskúmateľnosti rozhodnutia aj z hľadiska premlčania berúc do úvahy tvrdenia žalobcu za predpokladu, že by boli preukázané. Avšak výsledok každej hypotetickej úvahy založenej v prospech žalobcu vyústil k záveru súdu prvej inšancie o premlčaní žalovaného nároku. Dovolací súd k uvedenému okrajom poznamenáva, že ak súd dospeje k záveru o premlčaní uplatneného nároku, ďalej sa vecou samou a jej odôvodnením ani nemusí zaoberať, ale postačuje zdôvodnenie rozhodujúcich okolností a právnej úvahy pre záver o premlčaní uplatneného nároku. Uvedené závery o premlčaní nároku súd v tomto prípade uvádzal pri teoretickom pripustení dvoch alternatív, že práce navyiac by boli vykonané na základe písomnej zmluvy o dielo alebo ústne, či konkludentne uzavretej zmluvy o dielo (čo v konaní podľa záverov oboch súdov preukázané nebolo) a odvolací súd sa so záverom súdu prvej inšancie o premlčaní nároku žalobcu stotožnil ako so záverom správnym. Dovolací súd správnosť tohto záveru vzhľadom na to, že je viazaný dovolacími dôvodmi podľa § 440 CSP a vzhľadom na to, že dovolateľ podal dovolanie len z dôvodu podľa § 420 písm. f/ CSP, preskúmať nemôže.

25. Najvyšší súd vo vzťahu k dovolacím námietkam uvedených v bode 14. pod písm. c/, d/ a e/ týkajúc sa nedostatočného odôvodnenia ohľadne údajnej absencie dôvodov vylúčenia aplikácie § 549 ObZ, poukazuje na bod 71. odôvodnenia súdu prvej inšancie v spojení s bodom 52. - 53. odôvodnenia odvolacieho súdu, z ktorých jednoznačne vyplýva, že sa zaoberali otázkou aplikácie § 549 ObZ na daný prípad a adekvátne sa k nej oba súdy nižšej inšancie vyjadrili. Súd prvej inšancie sa k danej otázke detailne vyjadril, keď opisoval prečo sa cena diela považovala za pevnú a jej navýšenie bolo možné len po písomnej zmene Zmluvy o dielo. Na to nadviazal aj odvolací súd, pričom oba súdy vychádzali z povinnosti písomnej zmeny zmluvy pre prípad zmeny rozsahu diela, pričom v jednej z týchto písomných zmien - Dodatku č. 3 k Zmluve o dielo je výslovne uvedené, že nárok na cenu za práce navyiac nevzniká. V tomto videli súdy odklon od dispozitívneho ustanovenia § 549 ObZ, pre ktorý nebol dôvod aplikovať predmetné ustanovenie ObZ. V dôsledku uvedeného nemožno súhlasiť so žalobcom ohľadne nepreskúmateľnosti záveru súdov nižšej inšancie ohľadne vylúčenia úhrady za potenciálne práce navyiac, nakoľko dané jednoznačne odôvodnili absenciou nároku pre absenciu písomnej zmeny Zmluvy o dielo a výslovnú výlukú náhrady za práce nad rámec dodatkov.

25.1. Dovolací súd zdôrazňuje, že pri posudzovaní splnenia požiadaviek na riadne odôvodnenie rozhodnutia, správnosť právnych záverov, ku ktorým súdy dospeli, nie je právne relevantná, lebo prípadne nesprávne právne posúdenie veci prípustnosť dovolania nezakladá. Ako vyplýva aj z judikatúry ústavného súdu, iba skutočnosť, že dovolateľ sa s právnym názorom všeobecného súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti rozhodnutia odvolacieho súdu (napr. I. ÚS 188/06). Teda pokiaľ žalobca v rámci uplatneného dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP namieta nesprávnu aplikáciu, či výklad ustanovenia § 549 ObZ, uvedené nezakladá vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP a dovolací súd sa daným bližšie ani nezaoberal. Nesprávne právne posúdenie veci mohlo byť predmetom dovolania podľa dovolacieho dôvodu uvedeného v § 421 CSP, ktorý však dovolateľ neuplatnil, a preto sa správnosťou právneho posúdenia dovolací súd, viazaný dovolacími dôvodmi podľa § 440 CSP, zaoberať nemohol.

26. K námietke týkajúcej sa nedostatočného vyhodnotenia tvrdenia žalobcu vo veci uzavretia ústnej

zmluvy o dielo, na ktorého podklade podľa žalobcu vznikol žalovaný nárok, dovolací súd uvádza, že súd prvej inštancie sa uvedeným tvrdením riadne zaoberal a svoj právny záver ohľadne daného aj logicky zdôvodnil v súvislosti s inými dôkaznými prostriedkami. Je nutné zdôrazniť, že súd vychádzal pri rozhodovaní z tvrdení dovolateľa uvedených v žalobe, kde sa neuvádzala žiadna ústna, či písomná dohoda. Žalobca si žalobou voči žalovanému uplatnil nárok na zaplatenie sumy 918.246,28 eura, ktorú vyúčtoval faktúrou č. 1110138 zo dňa 6. októbra 2011 splatnou zo dňa 5. novembra 2011. Touto faktúrou vyúčtoval žalobca žalovanému hodnotu údajných navyš prác súvisiacich s realizáciou diela podľa Zmluvy o dielo č. 42-11-18/08 zo dňa 20. novembra 2008. Žalobca začal tvrdiť existenciu ústnej zmluvy o dielo až v písomnom vyjadrení zo dňa 4. februára 2019, teda v záverečnej fáze konania (súd prvej inštancie rozhodol dňa 7. marca 2019). Súd prvej inštancie sa k nemožnosti jej uzavretia vyjadroval v bode 71. a 72. svojho rozhodnutia, pričom uvedené doplnil odvolací súd v bode 43. a 53. napadnutého rozhodnutia. Súdny nižšej inštancie sa zhodli na nedôveryhodnosti tvrdení žalobcu vzhľadom na absenciu písomnej dohody, chýbajúce dáta o prácach navyš v odovzdávajúcom protokole, nepotvrdené súpisy vykonaných prác či oneskorenú fakturáciu.

27. Dovolací súd považuje aj námietku dovolateľa spočívajúcu v spochybňovaní, resp. vyvrátení záveru súdov, že predmetom konania boli práce za február 2009 z titulu bezdôvodného obohatenia, pretože predložená faktúra mala iba chybu v písaní, za nedôvodnú a nezakladajúcu dôvod prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f/ CSP (viď už aj uvedené dôvody v bode 25.1 tohto uznesenia). Vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu vzťahujúcemu sa k nedostatku v odôvodnení rozhodnutí, dovolací súd uvádza, že z odôvodnenia odvolacieho súdu konkrétne z bodu 43. jeho rozhodnutia vyplýva, že odvolací súd sa k uvedenému vyjadril a dané aj logicky zdôvodnil argumentujúc tým, že je ťažko uveriteľné, že práce vykonané vo februári 2009 by fakturoval žalobca v októbri 2011, teda takmer 8 mesiacov po ich realizácii, pokiaľ v zmluve o dielo si strany sporu dohodli v čl. V bod 1 platenie faktúr mesačne k poslednému dňu v mesiaci podľa skutočne vykonaných prác. Pre svoj postup žalobca nepredložil súdu žiadnu logickú argumentáciu. Jeho tvrdenie vyvracia aj samotné znenie Zápisu o odovzdaní a prevzatí stavby alebo jej časti zo 17.05.2010, v zmysle ktorého „vzájomné vzťahy sa vykonávajú vysporiadaním finančného záväzku odberateľa voči dodávateľovi konečnou faktúrou do 31.05.2010.“ Termín úplného vyprázdnenia staveniska bol určený na 05.06.2010. Predložené vážne listky týkajúce sa vývozu zeminy nie sú dôkazom, že ide o vývoz zeminy, ktorej objem predpokladala pôvodne uzatvorená zmluva, alebo sa týkajú zeminy, ktorej potreba vývozu vznikla navyš podľa uzavretého dodatku. Ďalej vyplynulo, že odlišný čas vykonania prác začal dovolateľ tvrdiť až v písomnom vyjadrení zo dňa 4. februára 2019 (4 roky po začatí sporu, pričom v tomto vyjadrení k tvrdeniam žalovaného v celom rozsahu zotrval na podanej žalobe), a bez vykonania zmeny žaloby bol žalobou vymedzeným predmetom sporu súd prvej inštancie podľa § 216 ods. 1 CSP viazaný. Ako je v bode 75. odôvodnenia súdu prvej inštancie uvedené, bez zmeny žaloby a jej pripustenia sa inými tvrdenými prácami súd nemohol zaoberať, na čo odkázal aj odvolací súd v bode 56. svojho rozhodnutia. Čo sa týka tvrdenia žalobcu ohľadne vyvrátenia toho, že žalovaný nárok neuplatnil z titulu bezdôvodného obohatenia, ale napríklad titulom ceny prác vykonaných na základe ústnej, či konkludentnej zmluvy o dielo sa nezakladá na pravde, nakoľko zo žaloby, ako aj z písomného vyjadrenia žalobcu zo dňa 10. februára 2017 vyplynulo, že pôvodne sa domáhal zaplatenia žalovaného nároku na základe bezdôvodného obohatenia a až následne začal meniť svoju argumentáciu, čo sa týka titulu, od ktorého vymedzuje svoj nárok. Pre úplnosť dovolací súd uvádza, že podľa § 139 CSP žalobca môže počas konania so súhlasom súdu meniť žalobu. Zmenou žaloby nie je zmena právnej kvalifikácie, pretože právne posúdenie nároku patrí len súdu samému (rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5 Cdo 58/99). Zmenou žaloby by však bola podstatná zmena alebo doplnenie rozhodujúcich skutočností tvrdených v žalobe (pretože podľa § 132 ods. 2 CSP, predtým § 79 ods. 1 O.s.p., totiž jednou z náležitostí žaloby je pravdivé a úplné opísanie rozhodujúcich skutočností a označenie dôkazov na ich preukázanie) alebo rozšírenie uplatneného práva, či uplatnenie iného práva (§ 139, § 140 CSP), a to v dispozitívnom úkone žalobcu - v návrhu na zmenu žaloby, ktorý však žalobca v danom prípade (ako už bolo vyššie uvedené) nepodal. Z obsahu vyjadrenia zo dňa 04. februára 2019 (ktoré podanie nie je možné označiť za neúplné alebo nezrozumiteľné) návrh na zmenu žaloby nebolo možné vyvodiť a zo zápisnice z pojednávania dňa 7.3.2019 (č.l. 787) na námietku žalovaného v tomto smere (č.l. 790) žalobca prostredníctvom svojho právneho zástupcu výslovne uviedol, že ide len o zmenu právnej kvalifikácie (č.l. 794), a že k žiadnej zmene skutkových okolností nedošlo a zmenu žaloby nenavrhol (čo

potvrdilo aj správnosť posúdenia podania žalobcu zo dňa 04.februára 2019). Ako vyplýva z obsahu spisu žalobca si v žalobe uplatnil nárok na zaplatenie fa. č. 1110138 zo dňa 6. októbra 2011 titulom uzavretej Zmluvy o dielo č. 42-11-18/08 zo dňa 20. novembra 2008 a vykonaných prác navyše podľa článku II bod 2 tejto zmluvy spísaných v súpise prác za mesiac 02/2009 (č.l. 4, 5) s tým, že v žalobe ešte uviedol, že za tieto práce navyše žalovaný obdržal finančnú úhradu od investora stavby (Mesto Rožňava), ktorú žalobcovi nevyplatil, čo považuje žalobca za bezdôvodné obohatenie. Ak následne (v neskoršom podaní ako aj na pojednávaní) žalobca argumentoval, že ide o práce navyše na základe ústne, či konkludentne uzavretej zmluvy za obdobie iné ako február 2009 alebo aj za mesiac február 2009, ale nie na základe vyššie uvedenej zmluvy o dielo, ale inej ústne, či konkludentne uzavretej zmluvy, ide o zmenu rozhodujúcich skutočností oproti skutočnostiam tvrdným v žalobe, preto súd bez zmeny žaloby o tomto nároku rozhodovať nemohol. Keďže žalobca bol riadne zastúpený právnym zástupcom - advokátom - súd mu v zmysle § 160 ods. 3 písm. b/ CSP v spojení s § 160 ods. 1 CSP nebol povinný dať v tomto smere ani poučenie o procesnom práve podať návrh na zmenu žaloby.

28. Ďalej z odôvodnenia súdu prvej inštancie vyplýva (bod 73. a 74. jeho odôvodnenia), že sa súd s otázkou premlčania nároku žalobcu detailne vysporiadal, a to rovno z hľadiska posúdenia dvoch možných verzií, ktoré žalobca nastolil v dôsledku jeho neustále meniacej sa a chaotickej argumentácie. Súd tak konal v záujme preskúmateľnosti rozhodnutia, resp. pre vylúčenie akejkoľvek pochybnosti týkajúcej sa dôvodu zamietnutia žaloby. V bode 73. svojho odôvodnenia posúdil situáciu, ak by sa teoreticky osvedčila argumentácia žalobcu, že práce navyše, ktoré súvisia s predmetom tohto konania boli skutočne vykonané a boli vykonané v súlade s písomne uzatvorenou zmluvou v období februára 2009 až 8. februára 2010 (posledný žalobcom doložený vážny listok), a dospel k záveru o premlčaní daného nároku s poukazom na mesačnú fakturáciu ku koncu mesiaca s 30 dňovou lehotou splatnosti, podľa ktorej odplata za posledné práce tak mala byť splatná 30. marca 2010, žalobca však podal žalobu na súde až dňa 3. apríla 2014, teda po uplynutí 4-ročnej premlčacej doby. V nasledujúcom bode svojho odôvodnenia zas posúdil otázku premlčania za pripustenia skutočnosti, že práce navyše boli skutočne vykonané a boli vykonané na základe ústnej alebo nejakej konkludentnej zmluvy o dielo v období februára 2009 až 8. februára 2010, pričom aj v tomto prípade dospel súd prvej inštancie k rovnakému záveru o neskorom uplatnení žalovaného nároku žalobcu po uplynutí 4-ročnej premlčacej doby. Na vyššie uvedené závery nadviazal aj odvolací súd odkazujúc na bod 56. jeho odôvodnenia, ktorý ho doplnil o vysvetlenie týkajúce sa určenia správneho momentu začiatku premlčacej doby poukazujúc na rozdiel medzi objektívnym a subjektívnym uplatnením práva oprávnenou osobou. Vzhľadom na vyššie uvedené dovolací súd konštatuje nedôvodnosť aj tejto námietky, keďže súd prvej inštancie v spojení s odvolacím súdom podrobne zdôvodnil svoj myšlienkový pochod týkajúci sa oboch nastolených skutkových situácií vo vyššie uvedených bodoch jeho odôvodnenia, ktoré potvrdili správnosť súdu prvej inštancie ohľadne zamietnutia žaloby.

29. Čo sa týka námietky žalobcu ohľadne opomenutia doručenia vyjadrenia žalovaného zo dňa 18. októbra 2018, dovolací súd sa stotožňuje s konštatovaním odvolacieho súdu v tom zmysle, že jeho nedoručením nedošlo k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces, nakoľko s prihliadnutím na následný priebeh konania je nesporné, že žalobca sa s daným vyjadrením oboznámil, nakoľko pojednávanie zo dňa 22. januára 2019 bolo odročené za účelom doplnenia dokazovania. Následne bolo zistené, že žalobca nahliadol do spisu, pričom si vyhotovil fotokópiu práve namietaného vyjadrenia žalovaného zároveň poukazujúc na pojednávanie zo dňa 7. marca 2019, v priebehu ktorého mu bol poskytnutý priestor na vyjadrenie sa ku skutočnostiam ohľadne sporu. V dôsledku uvedeného nemožno konštatovať, že by došlo k takej intenzite porušenia práva na spravodlivý proces, ktoré by zakladalo dôvod na zrušenie rozhodnutia odvolacieho súdu. V tomto smere dovolací súd poukazuje na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 7Cdo/27/2019, v ktorom sa uvádza, že nie každé procesné pochybenie má vždy za následok porušenie práva na spravodlivý proces s nevyhnutnosťou zrušenia celého rozhodnutia. Je súčasťou doktríny i súdnej praxe, že nestačí spravidla jedna izolovaná vada na uplatnenie dovolania. Nevyhnutnou podmienkou, aby rozhodnutie odvolacieho súdu pri dovolacom prieskume obstálo, je, aby ako celok vykazovalo znaky spravodlivosti. Dovolací súd taktiež poukazuje na Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. I. ÚS 155/2020 zo 16. decembra 2020, ktorý konštatoval, že ochrana základných ľudských práv a slobôd by však mala byť praktická, účinná a funkčná. Aj z tohto dôvodu

ústavný súd nie je bezvýhradným zástancom formalistického prístupu pri posudzovaní kontradiktórnosti konania. Preto je potrebné určiť kritériá, kedy nie je potrebné, aby súd strane doručil podanie protistrany na prípadné vyjadrenie. Tieto kritériá sa môžu vyvíjať a formovať aj v závislosti od typu konania. Nepochybne však medzi ne patrí situácia, ak je vyjadrenie bezobsažné, ak sa v ňom len opakujú už uvedené argumenty alebo ak v danej veci do úvahy prichádza len určité súdom zvolené riešenie, na ktoré vyjadrenie strany nemôže mať žiadny vplyv.

30. Dovoláciu námietku spočívajúcu v nevyhovení návrhu na zmenu strany sporu - žalobcu - odvolacím súdom, ktorý nevyhovel tomuto návrhu s odôvodnením, že zo strany žalobcu ide o zjavné zneužitie predmetného procesného inštitútu s cieľom vyhnúť sa povinnosti zaplatiť trovy právneho zastúpenia protistrany v prípade jeho neúspechu, dovolací súd považuje za neprípustnú. V zmysle § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí. Dovolací súd dáva za pravdu žalobcovi, avšak iba ohľadne toho, že rozhodnutie o pripustení zmeny strany konania na strane žalobcu je vyslovene procesným rozhodnutím, pričom o návrhu sa rozhoduje formou uznesenia, ktorým sa ako žalobca uviedol, nerozhoduje o merite veci a nie je ani rozhodnutím, ktorým sa konanie končí. Povaha tohto rozhodnutia o zamietnutí návrhu na zmenu žalobcu sa nezmení tým, že súd rozhodne o návrhu na zmenu v samostatnom výroku uvedenom vo vyhlásenom rozsudku. Teda podanie dovolania proti prvému výroku napadnutého rozsudku odvolacieho súdu, ktorým odvolací súd zamietol návrh žalobcu na zmenu strany sporu na strane žalobcu, je v tejto časti neprípustné podľa § 447 písm. c/ CSP, keďže v tejto časti smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je prípustné podať dovolanie podľa § 420 CSP.

31. Dovolací súd neprihliadol na listiny doručené žalobcom dňa 13. marca 2023 a 15. februára 2023, keďže dovolací súd nie je súdom tretej inštancie ani tretej šance pre neúspešnú stranu v konaní a nemôže meniť, či dopĺňať skutkové zistenia súdov nižšej inštancie a na hypotetické otázky neposkytuje odpovede.

32. S poukazom na vyššie uvedené dovolací súd dospel k záveru, že postupom odvolacieho súdu, ani v konaní ako celku, nedošlo k namietanej vade v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP, ktorá by zakladala dôvodnosť, a zároveň prípustnosť dovolania pre porušenie práva žalobcu na spravodlivý súdny proces tak, ako to má na mysli citované ustanovenie CSP. V preskúmvanej veci tak nebola splnená podmienka prípustnosti dovolania v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP, čo zakladá dôvod na odmietnutie dovolania v zmysle ustanovenia § 447 písm. c) CSP.

33. Vzhľadom na uvedené nie je daný ani dôvod na odloženie vykonateľnosti dovolaním napadnutého rozhodnutia v zmysle § 444 ods. 1 CSP, a v súlade s ustálenou praxou odvolacieho súdu najvyšší súd nevydal o tom samostatné rozhodnutie.

34. Žalovaný bol v dovolacom konaní úspešný, a preto mu dovolací súd priznal voči žalobcovi náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu. O výške náhrady trov dovolacieho konania rozhodne podľa § 262 ods. 2 CSP súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

35. Rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu nie je prípustný opravný prostriedok.